

Висновки. Таким чином, запропоновані підходи до розробки методології внутрішніх стандартів служби внутрішнього аудиту спрямовані на підвищення достовірності забезпечення повноти фінансової і управлінської звітності, а також оптимізації діяльності підприємства за рахунок збільшення надійності і ефективності системи внутрішнього контролю, її відповідності з міжнародною практикою.

Література.

1. **Бутинець Ф.Ф.** Аудит: підручник. Житомир: П.П. «Рута», 2005. 512 с.
2. **Кулаковська А.П., Піча Ю.В.** Організація і методика аудиту: підручник. К. : Каравела, 2012. 544 с.
3. **Орленко Н.А., Кудирко О.М.** Теоретичні основи і практичні аспекти організації внутрішнього аудиту у системі управління підприємства. URL : http://rusnauka.com/26_WP_2013/Economics/7_144630.doc.htm.
4. **Виноградова М.О.** Аудит: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2014. 500 с.
5. **Шульга А.В., Топоркова О.А.** Організація служби внутрішнього аудиту і методика його проведення. *Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна*. 2012. Вип. 42. С. 341-346.

УДК 657.471

**МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ
АУДИТУ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

**METHODOLOGICAL ASPECTS OF CONDUCTING
AN AUDIT OF EXPENSES OF AN ENTERPRISE**

КРОТОВА О.А., РАХІЛЬЧУК С.П., студентки*
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

У статті викладені основні етапи проведення аудиту витрат діяльності підприємства. Розкрито організаційні та методичні аспекти аудиту витрат діяльності підприємства. Зазначені аудиторські процедури, які використовуються при аудиті витрат, можливі помилки, які виявляються в процесі перевірки. Представлена послідовність проведення аудиту.

Ключові слова: *аудит, витрати, аудит витрат діяльності підприємства, методика аудиту, аудиторські процедури, аналітичні процедури.*

The article describes the main stages of the audit of the costs of the enterprise. The organizational and methodological aspects of the audit of the costs of the enterprise are revealed. These audit procedures used in the audit of costs, possible errors that occur during the audit. The sequence of the audit is presented.

Key words: *audit, expenses, audit of expenses of activity of the enterprise, methodology of audit, audit procedures, analytical procedures.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємства значною мірою залежить від поведінки витрат та управління ними. В умовах швидких змін конкурентного середовища, підвищення складності процесів управління у

* Науковий керівник – Бірченко Н.О., к.е.н., доцент

керівництва підприємства недостатньо інформації, необхідної для прийняття правильних управлінських рішень і забезпечення конкурентоспроможності. Тому виникає необхідність більше уваги приділяти контролю за витратами підприємства шляхом проведення аудиту.

Здійснення якісного та ефективного аудиту витрат діяльності підприємства забезпечує прибутковість підприємства, інформаційну прозорість різних напрямків господарської діяльності та виживання в конкурентному середовищі. Знання методології аудиту витрат та вміння застосовувати його методику при дослідженні різних сторін господарської діяльності підприємства є одним з найважливіших елементів компетентності аудиторів. Необхідність вдосконалення і розвитку методології аудиту витрат діяльності підприємства пов'язана з об'єктивною необхідністю підвищення його якості, з метою більш повного задоволення інформаційної потреби в достовірній інформації про діяльність підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням організації і методики аудиту витрат підприємства присвячено багато наукових праць, серед яких найбільш відомими є розробки Ф.Ф. Бугинець [1], М.Д. Білик [2], М.О. Виноградова [3], Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча [4], М.Ф. Огіччук [5] та інших вчених. Разом з тим, певні організаційно-методичні особливості аудиту витрат підприємства потребують конкретизації.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення основних напрямів проведення аудиту витрат на підприємстві і формування методики аудиту та розробки обґрунтованих пропозицій щодо її удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аудит витрат підприємства є системним дослідженням і оцінкою всього комплексу економічних показників діяльності підприємства. Його можна розглядати в декількох аспектах, але ми розглянемо аудит витрат підприємства як частина загального аудиту, який регламентується Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [6] і Міжнародними стандартами аудиту та включає проведення аудиторської перевірки організації обліку і системи внутрішнього контролю; оформлення первинних документів та облікових регістрів; відображення в звітності операцій, пов'язаних з формуванням всіх видів витрат.

Мета аудиту витрат – підтвердження правильності класифікації витрат, не пов'язаних з виробництвом, та правильності і повноти відображення їх в обліку.

Якість аудиту залежить від того, наскільки ретельно проведена робота до початку аудиторської перевірки: увага до підбору клієнта, отримання інформації про клієнта, встановлення і прийняття умов і зобов'язань підприємства та аудиторської фірми, планування аудиту. Розглянемо алгоритм проведення аудиторської перевірки:

I етап «Планування аудиту»:

- 1.1. Тестування стану внутрішнього контролю витрат діяльності підприємства.
- 1.2. Оцінка аудиторського ризику і рівня суттєвості
- 1.3. Складання плану і програми аудиту.

II етап «Проведення аудиту»:

- 2.1. Проведення аудиторських процедур.
- 2.2. Збір аудиторських доказів.
- 2.3. Оформлення робочих документів аудитора.
- 2.4. Проведення аналітичних процедур.

III етап «Розробка рекомендацій і оформлення аудиторського звіту»:

- 3.1. Узагальнення і оцінка результатів аудиту витрат.
- 3.2. Розробка підсумкових документів за результатами аудиту витрат діяльності підприємства.

Передує початку аудиту попередній огляд, який проводиться з метою оцінки слабких і сильних сторін внутрішнього контролю витрат діяльності підприємства. Для цього можна використовувати методи і прийоми, які розробляються аудиторською фірмою, а також спеціальні аудиторські процедури – тести. Під час такого тестування аудитор встановлює: чи зазначаються в наказі про облікову політику питання класифікації витрат діяльності підприємства; чи не змінювалася протягом звітного періоду облікова політика в розрізі визначення та класифікації витрат; чи дотримуються на підприємстві вимоги, встановлені наказом про облікову політику.

Наступною дією аудитора є прийняття рішення щодо методу організації перевірки (суцільна, вибіркова, аналітична) і кількості аудиторських процедур, необхідних для підготовки об'єктивного аудиторського звіту.

Під час аудиторської перевірки, як правило, немає можливості перевірити всю документацію, пов'язану з бухгалтерським обліком витрат діяльності підприємства в силу вартісних і часових обмежень. Тому аудитор обмежується вибіркою, використанням статистичної або нестатистичної її методики. Однак при застосуванні вибіркової перевірки можуть бути не виявлені найбільш суттєві помилки. Як наслідок, одним із шляхів правильності застосування вибірки, на наш погляд, є правильний вибір в залежності від мети аудиту системи показників, які відображають якісні і кількісні характеристики підприємства.

Аудитору важливо правильно оцінити систему внутрішнього контролю, бухгалтерського обліку, рівень суттєвості і аудиторський ризик. Аудиторський ризик при аудиті витрат діяльності підприємства можна визначити, як ймовірність не виявлення суттєвих перекручень інформації про адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати в фінансовій звітності.

Аудитор повинен на підставі оцінки стану систем внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку оцінити аудиторський ризик і розробити аудиторські процедури, які дозволять знизити його до прийняттого рівня.

Аудитор під час перевірки з'ясовує такі питання: обґрунтованість списання понесених витрат фінансовий результат; дотримання підприємством норм, визначених П(С)БО 16 «Витрати»; обґрунтованість відображення витрат відповідно до класифікації видів діяльності; правильність оформлення операцій з обліку адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат в первинних документах, регістрах аналітичного і синтетичного обліку.

Для прийняття необхідних управлінських рішень витрати групують і розподіляють. Тому аудитору доцільно перевірити правильність їх розподілу за центрами відповідальності.

Аудитор самостійно вибирає послідовність перевірки в залежності від особливостей діяльності підприємства і умов договору. Вважаємо, що при аудиті витрат діяльності підприємства доцільніше застосовувати підхід від загального до конкретного.

При зборі аудиторських доказів, які можуть підтвердити достовірність бухгалтерського обліку витрат діяльності підприємства, аудитор може використовувати різні аудиторські процедури: інспектування; спостереження; перерахунок; аналітичні процедури.

Здійснюючи аудиторські процедури, аудитор визначає можливі помилки, які виникають під час перевірки. Щодо аудиту витрат діяльності підприємства, то типовими помилками є: невідповідність застосовуваного методу обліку витрат, закріпленому в обліковій політиці; витрати підприємства не можна порівняти з доходами; неправильне розмежування витрат по звітних періодах; порушення методології обліку.

При цьому аудитор формує відповідні робочі документи, де зазначає знайдені помилки і їх вплив на достовірність фінансової звітності. Свою незалежну думку аудитор висловлює в аудиторському звіті.

Висновки. Отже, зниження витрат діяльності підприємства в сучасних умовах має розглядатися як стратегічний напрям розвитку підприємства, який має забезпечити його конкурентоспроможність, підвищити прибутковість діяльності.

Аудит витрат діяльності підприємства є невід'ємною частиною загального аудиту підприємства, інструментом оперативного контролю прийнятих рішень, дієвим засобом запобігання неефективної господарської діяльності та виявлення внутрішньогосподарських резервів. Удосконалення організаційних і методичних аспектів аудиту витрат діяльності підприємства пов'язане з поглибленням практики виконання аналітичних процедур на всіх етапах аудиту та визначення стандартизованих підходів до певних методів дослідження.

Література.

1. **Бутинець Ф.Ф.** Аудит: підручник. Житомир: П.П. «Рута», 2005. 512 с.
2. **Білик М.Д.** Організація і методика аудиту сільськогосподарських підприємств: підручник. К. : КНЕУ, 2003. 628 с.

3. **Виноградова М.О.** Аудит: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2014. 500 с.
4. **Кудаковська А.П., Піча Ю.В.** Організація і методика аудиту: навч. посіб. 2-е вид. К.: Каравела, 2005. 560 с.
5. **Огійчук М.Ф., Новіков І.Т., Рагуліна І.І.** Аудит: організація і методика: навч. посіб. К.: Алерта, 2010. 584 с.
6. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.

УДК 332.122:338.43

ЕКОНОМІЧНІ, ІНФОРМАЦІЙНІ, ЕКОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

ECONOMIC, INFORMATIONAL, ENVIRONMENTAL AND SOCIAL ASPECTS OF RURAL DEVELOPMENT

ТИМЧУР Г.М., студент*

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

В статті досліджуються особливості розвитку сільських територій в Україні. Говориться про необхідність створення нової форми господарювання – сімейних селянських фермерських господарств. Слід врахувати досвід Польщі, сільське господарство якої покликане виконувати цілу низку функцій: економічну, соціальну, туристичну, екологічну та регіональну.

Ключові слова: розвиток сільських територій, сталий розвиток, збереження культурних традицій, сімейні селянські фермерські господарства.

The article explores the features of rural development in Ukraine. It is necessary to create a new form of farming - family peasant farms. Consideration should be given to the experience of Poland, whose agriculture is intended to fulfill a range of functions: economic, social, tourism, environmental and regional.

Key words: rural development, sustainable development, preservation of cultural traditions, family peasant farms.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Одним з найважливіших напрямів державної політики, спрямованої на підвищення життєвого рівня населення, є забезпечення функціонування та розвитку сільських територій, що передбачає їх соціально-економічне зростання, збільшення обсягу виробництва сільськогосподарської продукції, підвищення ефективності ведення сільського господарства, раціональне використання земель та ресурсів, досягнення максимальної зайнятості сільського населення і підвищення його добробуту.

Рівень оплати праці в сільському господарстві залишається одним з найнижчих серед інших галузей економіки (69% від середньої в економіці). При цьому, офіційно працевлаштовані в сільському, лісовому та рибному господарстві тільки 661,4 тис. осіб, переважне зайнятість в особистих селянських господарствах. Грошові доходи сільських домогосподарств, із яких 34,8% складають соціальні виплати, в розрахунку на члена домогосподарства – на чверть нижчі, ніж міських, частка доходів від особистого селянського господарства постійно знижується, 23% сільських домогосподарств мають середньодушові грошові доходи, нижчі за прожитковий мінімум (10,2% – у містах) [1, 3].

* Науковий керівник – Бабко Н.М., к.е.н., доцент